

К Р А Я З Н А Ў Ч Ы

ВЕСНІК

• № 1 2 •

• 28 ЛІСТАПАДА 2019 •

УА "Лунінецкі ДЛПТТК"
Аб'яднанне
на інтарэсах
"Крязнаўства"

“РАСІЙСКІ ПАЛЕСК – ГОРАД-ПАБРАЦІМ ЛУНІНЦА”

На такую тэму 14 лістапада было праведзена адкрытае паседжанне аб'яднання па інтарэсах “Крязнаўства”. У гэтым годзе споўнілася 15 гадоў з дня падпісання (13.05.2019) дагавору аб супрацоўніцтве паміж гарадамі.

Навучэнцы пазнаёміліся з паняццем “гарады-пабрацімы”, многа даведаліся пра гісторыю, знакамітыя аб’екты, паэтаў горада Палеска, што садзейнічала развіццю іх пазнавальнай актыўнасці, навыкаў пошукавай дзейнасці, раскрыццю асобнага патэнцыялу, разуменню важнасці сяброўскіх, добразычлівых адносін паміж народамі. Была падрыхтавана мультымедычная прэзентацыя “Калінінградскі Палеск – горад-пабрацім Палескага Лунінца”, дэманстраваліся фрагменты відэафільмаў «Зроблена ў Калінінградзе», “Палеск. Калінінградская Венецыя”, а таксама відэаролік “Палеск. Калінінградская вобласць”. Навучэнцы прачыталі вершы Н.Васілеўскага, А.Кучушава, С.Тарашкевіча і інш. Была падрыхтавана выстава кніг з Лунінецкай цэнтральнай раённай бібліятэкі. Усе кнігі падараваны ў розныя гады знаходжання гасцей з Палеска на нашай зямлі і наадварот.

Навучэнцам вельмі спадабаўся горад Палеск, таму што ў яго ёсць свая душа. Таксама яны мараць там пабываць: наведаць замак Лабіау, храм Святога Ціхана Задонскага, пагуляць па Арліным масту і палюбавацца прыгажосцю Дэймы.

Г.М.Антановіч, кіраўнік аб'яднання па інтарэсах

Сягодня ў нумары:

- ♦ “Расійскі Палеск – горад-пабрацім Лунінца” 1
- ♦ Керасінавая лямпа 2
- ♦ Горад-пабрацім Шэнефельд 2
- ♦ Экскурсія ў Лунінецкую цэнтральную раённую бібліятэку 3
- ♦ Рака Прыпяць 3
- ♦ Вяртанне Кастуся Каліноўскага 4

*Толькі месяцаў назвы пакіньце,
Назвы родныя роднай зямлі,
Пра якія з маленства ў блакіце
Бор шуміць і пляюць жураўлі:
Лістапад—залаты лістапад...*

Керасінавая лямпа

У доме сваёй бабулі я знайшла керасінавую лямпу, якая ў наш час з'яўляецца прадметам антыкварыяту. Добра разгледзеўшы яе, я зразумела, што ў яе вельмі просты механізм: у спецыяльнай металічнай ёмістасці захоўваецца керасін з пагружаным у яго фіцілём. Другі канец фіціля выкарыстоўваўся для запальвання лямпы. Для забеспячэння дататковай цягі, лямпа накрываецца шклянёю колбаю. Мяне зацікавіла, калі ж упершыню паявіліся пра яе звесткі?

Лічыцца, што першая керасінавая лямпа з'явілася ў 1853 годзе, аднак існуюць звесткі, што яна была вядома яшчэ ў IX стагоддзі на Усходзе. Да нашага часу захаваліся запісы багдадскага паэта Ар-Разі, які апісаў у сваіх працах лямпу, працаваўшую на масле і якая запальвалася дзякуючы фіцтлю з хлопку. Чарцяжы падобнага прыстасавання былі створаны і Леанарда да Вінчы — ён удаканаліў металічную ёмістасць з палівам, шкляным каўпаком, які абараняў агонь ад ветру.

Масляную лямпу ў керасінавую ператварыў львоўскі майстар А. Браткоўскі. У 1853 годзе ўнікальная керасінавая свяцільня паявілася на аптэчнай вітрыне, а праз некалькі месяцаў у гарадской бальніцы была праведзена першая хірургічная аперацыя, якая асвятлялася керасінавай лямпай. Ян Зех адкрыў свой магазін па продажы керасінавых лямп. Праз некаторы час яго лямпы паявіліся ў продажы ў Прусіі і ў Аўстрыі.

Ангеліна Кавалевіч, навучэнка групы №24

Горад-пабрацім Шэнефельд

Яшчэ адным горадам-пабрацімам Лунінца з'яўляецца германскі Шэнефельд, размешчаны ў зямлі Шлезвіг-Гальштэйна. Уваходзіць у склад раёна Пінеберг. Колькасць насельніцтва — 18,5 тысяч чалавек.

У горадзе знаходзіцца вядомы аднаіменны аэрапорт, а непадалёку размешчана эксперыментальная пляцоўка праекта “Еўрапейскі рэнтгенаўскі лазер на свабодных электронах”.

*Ксенія Лушчык,
навучэнка групы №14*

Экскурсія ў Лунінецкую цэнтральную раённую бібліятэку

12 лістапада мы малую радзіму. Нам было наведалі раёную бібліятэку. прапанавана наведваць чы-
Работнікі бібліятэкі падры- тальную залу, у якой зна-
хтавалі выставы кніг: “Па- ходзіцца мноства кніг і
леск – горад-пабрацім Лунін- часопісаў, і некаторыя з нас
ца”, “80-годдзе Брэсцкай запісаліся ў бібліятэку.
вобласці” і “Насустрач вы- барам!”. Некаторыя кнігі нас

зацікавілі, і мы змаглі Ганна Дземідовіч – член
пазнаёміцца з іх зместам. Краязнаўчага таварыства,
Нам расказалі пра тое, што створанага пры бібліятэцы ў
работнікі Лунінецкай біблі- кастрычніку. З гутаркі з ёю
ятэчнай сістэмы звярнуліся ў даведаліся, што яна
Брэсцкі аблвыканкам з цікавіцца гісторыяй сваёй
просьбай аб прысваенні роднай вёскі Лахвы.

бібліятэцы імя вядомага У нас засталіся добрыя і
земляка, пісьменніка, края- прыемныя ўражанні ад
знаўцы Мікалая Калінковіча. наведвання бібліятэкі. Успо-
Таксама мы пазнаёміліся з мніліся словы Ф.Скарыны:
“Літаратурнай картай Луні- “Кніга – гэта крыніца ведаў і
неччыны” і даведаліся, што лекі для душы”.

*Дзмітрый Якавец,
навучэнец групы №15*

РАКА ПРЫПЯЦЬ

працякае ў Брэсцкай і Гомельскай абласцях Беларусі, Валынскай, Ровенскай і Кіеўскай абласцях Украіны, правы прыток Дняпра. Даўжыня 761 км, у межах Беларусі 500 км. Вадазбор 121 тыс. км². Выдатак вады ў вусці 450 м³/с. Агульны спад ракі 69,5 м. Сярэдні нахіл воднай паверхні 0,1 %.

Тваіх крыніц гаючых выпіць

**Не здолеў час крутых вятроў,
Мая любоў і лёс мой—Прыпяць,
Калыска песень і дуброў.**

**А ў дубняках па сцежках тайных
Блукаюць здані туманоў
І хочацца праз цемрадзь крыкнуць,
Каб толькі рэха ўспяж ракі:
“Цячы, любоў і лёс наш, Прыпяць,
Злучай і сэрцы, і вякі!”**

Генадзь Пашкоў

Вяртанне Кастуся Каліноўскага

Кастусь Каліноўскі – гэта выдатная постаць у нашай гісторыі. Ён – наш нацыянальны герой, правадыр паўстання на Беларусі 1863-1864гг.

У лютым 2016 года на Замкавай гары ў Вільні здарыўся апоўзень, які пасля паўтарыўся ў кастрычніку таго ж года. Гэта стварала небяспеку для вежы Гедыміна — архітэктурнага помніка XIV стагоддзя, размешчанага на вяршыні гэтай гары. Яе паўночны схіл, на якім адбылося спаўзанне грунту, было вырашана трывала ўмацаваць, але папярэдне правесці тут археалагічныя раскопкі. Раскопкі пачаліся ў студзені 2017-га, і ўжо праз некалькі дзён знайшлі першыя чалавечыя парэшткі. Знаходкі працягваліся і пасля. Усяго ў выніку былі выяўленыя парэшткі 20 чалавек. Дзевяць былі пахаваныя ў індывідуальных магілах, у чатырох ямах закапалі па два чалавекі, а ў адной было трое.

Было вызначана, што гэта ўдзельнікі паўстання пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Усяго з 22 мая 1863г. па 22 сакавіка 1864г. У Вільні за ўдзел у паўстанні быў пакараны смерцю 21 чалавек. Першым стаў ксёндз з Жалудка Лідскага павета Станіслаў Ішора, апошнім — Кастусь Каліноўскі. Імёны і прозвішчы іншых 19-ці паўстанцаў (у чарговасці паводле даты пакарання смерцю): Раймунд Зямацкі, Баляслаў Кольшка, Юльян Ляснеўскі, Зыгмунт Серакоўскі, браты Аляксандр і Юзаф Раўкоўскія, Караль Сіповіч, Юзаф Яблонскі, Ян Бянькоўскі, Генрык Макавецкі, Уладзіслаў Нікаляй, Альберт Лясковіч, Казімір Сычук, Мечыслаў Дарmanoўскі, Ігнат Здановіч, Цітус Далёўскі, Якуб Чэхан, Эдвард Чаплінскі, Ян Марчэўскі. Большасць гэтых людзей ці нарадзіліся на тэрыторыі цяперашняй Беларусі, ці былі цесна з ёй звязаныя сваёй біяграфіяй. Многія паходзілі з Лідчыны ды Ашмяншчыны, а Генрык Макавецкі быў выхадцам з Магілёўскай губерні. Найстарэйшаму, ксяндзу з Ваверкі Лідскага павета Раймунду Зямацкаму, на момант смерці было 53 гады, а самаму маладому, Каралю Сіповічу, —

19. Самы вядомы чалавек пасля Каліноўскага — кіраўнік паўстання на тэрыторыі этнічнай Літвы, выхадзец з валынскай шляхты Зыгмунт Серакоўскі.

Іх перазахаванне адбылося 22 лістапада 2019г. у капліцы на могілках Росы ў Вільні. Гэтая капліца — самая вялікая на некропалі.

Па матэрыялах СМІ

Друкаваны орган
аб'яднання
па інтарэсах
«Краязнаўства»

Выдаецца з верасня
2018г.

Галоўны рэдактар:
Антановіч
Галіна Мікалаеўна

Тэхнічны рэдактар:
Мазан Алеся

Рэдакцыйная
калегія:
Ласюкова Вікторыя,
Маснева Ганна,
Кавалевіч Ангеліна,
Бярозка Ірына

Наш адрас:
вул. Чэхава, 10а
225644 г. Лунінец
Брэсцкай вобласці

Наш сайт:
www.lgplp.brest.by

